

पंचवर्णानिशब्दादिभेदात्पंचरूपाणि पुष्पाणिशब्दाद्यनुभवाः फलानितज्जाः प्रीत्यादयः पादपामनांसि जीवभेदाद्द्विभेदाद्वावद्भवचनं ॥ ८ ॥ सुवर्णानि श्वेतपीतादिशोभनवर्णवन्ति द्विवर्णानिसुखदुःखोभयहेतुत्वाद्द्विरूपाणि पादपाश्चक्षुषि इंद्रियांतरेष्वप्येतत्तुल्यं ॥ ९ ॥ सुरभीणिस्वर्गादीनि द्विवर्णत्वंतत्राप्यविशिष्टं पादपाः यज्ञादयः ॥ १० ॥ सुरभीण्येकवर्णानि सुखैकरूपाणि पादपाः ध्यानादयः ॥ ११ ॥ बहूनिअतीतानागतवर्तमानानि अव्यक्तवर्णानि वर्णः स्वरूपं मूढानां मनोरथमात्राणि योगिनांतुसंकल्पात्प्रागव्यक्तवर्णानि महावक्षौबुद्धिमनसी ॥ १२ ॥ वङ्गिरात्मा सुमनाइत्यत्रमनःशब्देनबुद्धिमनसी सुकुसुमवस्थानीये इंद्रियाणिसमिधश्चहौम्यं यदापंचावतिष्ठतेज्ञानानिमनसासह बुद्धिश्चनविचेष्टतितामाहुः परमांगतिमिति श्रुतेः सर्वेषांप्रविलापनंहोमः तेभ्योमनआदिभ्योद्भूतेभ्यः सप्तमोक्षाः मुक्तिः अपादानबहुत्वस्यमोक्षेप्युपचारात्मोक्षाइतिबहुत्वं ननुमुक्तस्यदीक्षाख्योध्यासोस्तिनवा नांत्यः ज्ञानसमकालमेवेदहपातापत्तेः आद्येअध्यासवतउक्तक्रमेणदेहांतरोत्पत्तिरनिवार्येत्याशंक्याह फलंतिदीक्षाइति मु

पंचवर्णानिदिव्यानिपुष्पाणिचफलानिच ॥ ८ ॥ सुवर्णानिद्विवर्णानिपुष्पाणिचफलानिच ॥ सृजंतःपादपास्तत्रव्याप्यतिष्ठंतितद्वनं ॥ ९ ॥ सुरभीणिद्विवर्णानिपुष्पाणिचफलानिच ॥ सृजंतःपादपास्तत्रव्याप्यतिष्ठंतितद्वनं ॥ १० ॥ सुरभीण्येकवर्णानिपुष्पाणिचफलानिच ॥ सृजंतःपादपास्तत्रव्याप्यतिष्ठंतितद्वनं ॥ ११ ॥ बहून्यव्यक्तवर्णानिपुष्पाणिचफलानिच ॥ विसृजंतौमहावक्षौतद्वनंव्याप्यतिष्ठतः ॥ १२ ॥ एकोवह्निःसुमनाब्राह्मणोत्रपंचेंद्रियाणिसमिधश्चात्रसंति ॥ तेभ्योमोक्षाः सप्तफलंतिदीक्षागुणाः फलान्यतिथयः फलाशाः ॥ १३ ॥ आतिथ्यं प्रतिगृह्णंतितत्रतत्रमहर्षयः ॥ अचितेषुप्रलीनेषुतेष्वन्यद्रोचतेवनं ॥ १४ ॥ प्रज्ञावक्षंमोक्षफलंशांतिच्छायासमन्वितं ॥ ज्ञानाश्रयं तद्विमितोयमंतःक्षेत्रज्ञभास्करं ॥ १५ ॥ येधिगच्छंतितंसंतस्तेषांनास्तिभयंपुनः ॥ ऊर्ध्वचाधश्चित्यं कृतस्यनांतोधिगम्यते ॥ १६ ॥ सप्तस्त्रियस्तत्रवसंतिसद्यस्त्ववाङ्मुखाभानुमत्योजनिच्यः ॥ ऊर्ध्वरसानाददतेप्रजाभ्यः सर्वान्यथासत्यमनित्यताच ॥ १७ ॥

कानां दीक्षाः फलं त्येव न तु देहांतरमारभते कुत एतत् यतो गुणाः फलानि विदुषः सत्यपि देहादिप्रतिभासे कर्तृत्वाभिनिवेशाभावाद्दानादिनीत्यन्यप्यपूर्वनेदेहांतरं भक्तं अतएव गुणभूतान्येवापूर्वाणि कर्तृहेतेषामुपयोगः अतिथयः फलाशाः अतिथयो देवता एव फलाशाः ईश्वरस्येव तेषां परार्थैव क्रियानस्वार्थेत्यर्थः तथाच श्रुतिः तस्य पुत्रादायमुपयंति सुहृदः साधुकृत्यां द्विषंतः पापकृत्यामिति तदा विद्वान्पुण्यपापे विधूयेत्यादिः ॥ १३ ॥ महर्षय इंद्रियाधिष्ठानां देवाः अन्यत्तेभ्यो विलक्षणं द्वैतदर्शनाभावात् रोचते दीप्यते ॥ १४ ॥ प्रज्ञासाक्षात्कारः ज्ञानं आगमाचार्योपदेशजं ॥ १५ ॥ भयाभावे हेतुमाह ऊर्ध्वमिति तस्य प्रज्ञावक्षस्य सर्वस्य चिन्मात्रत्वं पश्यन्नेददर्शनाभावान्बिभेतीत्यर्थः द्वितीयाद्वैभयं भवतीति श्रुतेः ॥ १६ ॥ जीवन्मुक्तस्यैश्वर्यमाह सप्तस्त्रिय इति तत्र वक्ष्याधिगंतारि स्त्रियो घ्राणादि वृत्तयः सद्योजनिच्य इत्यस्य संकल्पसिद्धा इत्यर्थः संकल्पादेवा स्य पितरः समुत्तिष्ठंतीति श्रुतेः अवाङ्मुखः पुरुषं वशीकर्तुं मशक्तत्वेन लज्जिताः भानुमत्यश्चिज्योतिर्मयाः प्रजाभ्य ऊर्ध्वं उलूकं दृष्टं यथा स्यात्तथा सर्वान् रसान् विषयजाल्हादान् आददते भुंजते ऊर्ध्वमेवाह दृष्टांतेन यथा सत्यमनित्यताचेति नित्या नित्ययोर्थावदंतरं तावद्बुद्धमूढसुखयोरित्यर्थः ॥ १७ ॥